

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง แนวทางพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการการท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเอราวัณ จังหวัดกาญจนบุรี โดยการมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชนและชุมชน ผลการวิจัยเป็นประโยชน์ในการนำเสนอแนวทางพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการการท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเอราวัณ จังหวัดกาญจนบุรี การวิจัยมีการสรุป อภิปรายผล ข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยเชิงปริมาณ

จากการแจกแบบสอบถามแนวทางพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการการท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเอราวัณ จังหวัดกาญจนบุรี โดยการมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชนและชุมชน สรุปได้ดังต่อไปนี้

ผู้ตอบแบบสอบถามเป็น เพศหญิงจำนวน 233 คน คิดเป็นร้อยละ 58.25 มีอายุไม่เกิน 30 ปี จำนวน 258 คน คิดเป็นร้อยละ 64.50 ระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 194 คน คิดเป็นร้อยละ 48.50 มีสถานภาพครอบครัวโสด จำนวน 267 คน คิดเป็นร้อยละ 66.75 อาชีพนักศึกษา จำนวน 132 คน คิดเป็นร้อยละ 33.00 มีรายได้ส่วนบุคคลต่อเดือนไม่เกิน 15,000 บาท จำนวน 186 คน คิดเป็นร้อยละ 46.50

ผู้ตอบแบบสอบถามเคยเดินทางมาที่อุทยานแห่งชาติเอราวัณ จังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 251 คน คิดเป็นร้อยละ 62.75 จำนวนวันพักภายนอกอุทยาน จำนวน 195 คน คิดเป็นร้อยละ 48.75 มากับครอบครัว/ญาติ จำนวน 195 คน คิดเป็นร้อยละ 48.75 จำนวนคนร่วมเดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเอราวัณ 4 - 6 คนจำนวน 132 คน คิดเป็นร้อยละ 33.00 เดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเอราวัณ โดยรถยนต์ส่วนบุคคล จำนวน 318 คน คิดเป็นร้อยละ 79.50 ค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเอราวัณ ไม่เกิน 3,000 บาท จำนวน 223 คน คิดเป็นร้อยละ 55.75

ความคิดเห็นต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเอราวัณ จังหวัดกาญจนบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ($\bar{x}=3.91$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมากทุกด้าน เรียงตามลำดับดังต่อไปนี้ การเข้าถึงแหล่งพื้นที่ มาเป็นอันดับ 1 ($\bar{x}=4.04$) สำหรับสภาพแวดล้อมต่างๆ ($\bar{x}=4.01$) มาเป็นอันดับที่ 2 และ การจัดกิจกรรม เป็นอันดับสุดท้าย ($\bar{x}=3.71$)

ความคิดเห็นต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว ด้านการเข้าถึงแหล่งพื้นที่ ในภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ($\bar{x}=4.04$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า เส้นทางเดินได้รับการพัฒนาให้เดินทางได้อย่างสะดวก มาเป็นอันดับ 1 มีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ($\bar{x}=4.12$) สำหรับ มีป้ายบอกทางเป็นระยะตลอดเส้นทาง มาเป็นอันดับที่ 2 ($\bar{x}=4.10$) มีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก

และมีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยปานกลางในเรื่อง เส้นทางคมนาคมที่จะเข้าถึงสถานที่ท่องเที่ยวมีหลายเส้นทาง ($\bar{x} = 3.95$)

ด้านการจัดกิจกรรม อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ($\bar{x} = 3.71$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีการจัดกิจกรรมที่ทำให้เกิดความภูมิใจที่จะพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยว มาเป็นอันดับ 1 ระดับความคิดเห็นมาก ($\bar{x} = 3.76$) สำหรับ มีการจัดกิจกรรมที่ทำให้เกิดจิตสำนึกในการอนุรักษ์ธรรมชาติ มาเป็นอันดับที่ 2 ระดับความคิดเห็นมาก ($\bar{x} = 3.75$) และมีการจัดกิจกรรมที่ทำให้เกิดความสนุกสนาน เป็นอันดับสุดท้าย ระดับความคิดเห็นมาก ($\bar{x} = 3.67$)

ด้านความปลอดภัยแหล่งท่องเที่ยวในภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ($\bar{x} = 3.87$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีการจัดทำป้ายเตือนภัยและระวังภัยที่จะเกิดขึ้นจากภัยธรรมชาติ เช่น น้ำป่า ดินถล่ม ไฟไหม้ป่า มาเป็นอันดับ 1 ระดับความคิดเห็นมาก ($\bar{x} = 3.92$) สำหรับ มีการกำหนดพื้นที่ที่เป็นอันตรายต่อการเล่นน้ำของนักท่องเที่ยว มาเป็นอันดับที่ 2 ระดับความคิดเห็นมาก ($\bar{x} = 3.90$) และมีการจัดเตรียมบุคลากรในการให้บริการเพื่อช่วยเหลือนักท่องเที่ยว เป็นอันดับสุดท้าย ระดับความคิดเห็นมาก ($\bar{x} = 3.85$)

ด้านสภาพแวดล้อมต่างๆ ในภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ($\bar{x} = 4.01$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า สภาพแวดล้อมและทิวทัศน์ภายในอุทยานฯ มีความสวยงาม มาเป็นอันดับ 1 ระดับความคิดเห็นมากที่สุด ($\bar{x} = 4.26$) สำหรับ มีการรักษาความเป็นธรรมชาติได้อย่างสมบูรณ์ มาเป็นอันดับที่ 2 ระดับความคิดเห็นมากที่สุด ($\bar{x} = 4.24$) และมีห้องน้ำสะอาดและสะดวกต่อการใช้บริการ เป็นอันดับสุดท้าย ระดับความคิดเห็นมาก ($\bar{x} = 3.80$)

พฤติกรรมนักท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเอราวัณ จังหวัดกาญจนบุรี ภาพรวมในระดับเห็นด้วยมาก ($\bar{x} = 3.50$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมากทุกข้อเรียงตามลำดับดังต่อไปนี้ เหตุผลที่เดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเอราวัณ มาเป็นอันดับ 1 ($\bar{x} = 3.89$) สำหรับวัตถุประสงค์ในการท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเอราวัณ จังหวัดกาญจนบุรี มาเป็นอันดับที่ 2 ($\bar{x} = 3.56$) และการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวจากแหล่งใด เป็นอันดับสุดท้าย ระดับความคิดเห็นมาก ($\bar{x} = 3.27$)

ด้านวัตถุประสงค์ในการท่องเที่ยวอุทยานในภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ($\bar{x} = 3.56$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อน มาเป็นอันดับ 1 ระดับความคิดเห็นมากที่สุด ($\bar{x} = 4.33$) สำหรับ สัมผัสและชื่นชมกับแหล่งธรรมชาติ มาเป็นอันดับที่ 2 ระดับความคิดเห็นมาก ($\bar{x} = 4.19$) และท่องเที่ยวเพื่อศึกษาหาความรู้ เป็นอันดับสุดท้าย ระดับความคิดเห็นมาก ($\bar{x} = 3.34$)

ด้านกิจกรรมระหว่างการท่องเที่ยวอุทยานในภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยปานกลาง ($\bar{x} = 3.27$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การเล่นน้ำตก มาเป็นอันดับ 1 ระดับความคิดเห็นมาก ($\bar{x} = 4.20$) สำหรับ การเดินตามเส้นทางศึกษาธรรมชาติ มาเป็นอันดับที่ 2 ระดับความคิดเห็นปานกลาง ($\bar{x} = 3.21$) และการส่องนก เป็นอันดับสุดท้าย ระดับความคิดเห็นปานกลาง ($\bar{x} = 2.80$)

ด้านการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวในภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยปานกลาง ($\bar{x} = 3.27$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีเพื่อน/ญาติ/คนรู้จัก มาเป็นอันดับ 1 ระดับความคิดเห็นมาก ($\bar{x} = 3.78$) สำหรับ ป้ายประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว มาเป็นอันดับที่ 2 ระดับความคิดเห็นมาก

($\bar{x} = 3.39$) และเอกสารแผ่นพับประชาสัมพันธ์ เป็นอันดับสุดท้าย ระดับความคิดเห็นมาก ($\bar{x} = 3.01$)

การบริหารจัดการอุทยานแห่งชาติเอราวัณ จังหวัดกาญจนบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ($\bar{x} = 3.85$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมากทุกด้าน เรียงตามลำดับดังต่อไปนี้ การจัดการ ระดับความคิดเห็นมาก มาเป็นอันดับ 1 ($\bar{x} = 3.95$) สำหรับ บุคลากร ระดับความคิดเห็นมาก ($\bar{x} = 3.91$) มาเป็นอันดับที่ 2 และ การให้ความรู้และสร้างจิตสำนึก เป็นอันดับสุดท้าย ระดับความคิดเห็นมาก ($\bar{x} = 3.88$)

ด้านการให้ความรู้และสร้างจิตสำนึกในภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ($\bar{x} = 3.88$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีการจัดทำป้ายในการรณรงค์ในการลดขยะให้กับสิ่งแวดล้อม มาเป็นอันดับ 1 ระดับความคิดเห็นมาก ($\bar{x} = 3.96$) สำหรับ จัดการประชาสัมพันธ์กับชุมชนในพื้นที่และบุคคลโดยทั่วไป ในการดูแลรักษา ทรัพยากรมาเป็นอันดับที่ 2 ระดับความคิดเห็นมาก ($\bar{x} = 3.92$) และมีการจัดทำเอกสารเพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวผ่านวารสารการท่องเที่ยว เป็นอันดับสุดท้าย ระดับความคิดเห็นมาก ($\bar{x} = 3.48$)

ด้านบุคลากรในภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ($\bar{x} = 3.91$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า เจ้าหน้าที่มีความสามารถในการดูแลความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ มาเป็นอันดับ 1 ระดับความคิดเห็นมาก ($\bar{x} = 3.99$) สำหรับ เจ้าหน้าที่มีความสามารถในการให้บริการด้วยความสุภาพ เรียบร้อย มาเป็นอันดับที่ 2 ระดับความคิดเห็นมาก ($\bar{x} = 3.96$) และเจ้าหน้าที่พร้อมรับฟังความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวและนำไปปรับปรุงการให้บริการ เป็นอันดับสุดท้าย ระดับความคิดเห็นมาก ($\bar{x} = 3.85$)

ด้านการจัดการในภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ($\bar{x} = 3.95$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีเจ้าหน้าที่คอยดูแลและให้คำแนะนำกับนักท่องเที่ยวให้ปฏิบัติตามกฎระเบียบ มาเป็นอันดับ 1 ระดับความคิดเห็นมาก ($\bar{x} = 4.03$) สำหรับ มีป้ายและเครื่องหมายบอกเส้นทางภายในอุทยานที่ชัดเจนให้กับนักท่องเที่ยว มาเป็นอันดับที่ 2 ระดับความคิดเห็นมาก ($\bar{x} = 4.01$) และมีการจำหน่ายสินค้าที่ระลึกที่มีความน่าสนใจและสื่อความหมายถึงแหล่งท่องเที่ยว เป็นอันดับสุดท้าย ระดับความคิดเห็นมาก ($\bar{x} = 3.84$)

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

จากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการ/ผู้จัดการธุรกิจนำเที่ยว เกี่ยวกับการบริหารจัดการการท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเอราวัณ จังหวัดกาญจนบุรี ผลการสัมภาษณ์สรุปได้ดังนี้

จากการสัมภาษณ์แบบเชิงลึกกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องพบว่าในช่วงฤดูกาลท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก ทำให้เกิดความแออัดโดยเฉพาะบริเวณพื้นที่เล่นน้ำตก เนื่องจากมีพื้นที่ในการเล่นน้ำไม่เพียงพอต่อนักท่องเที่ยวจำนวนมาก ควรมีการกระจายนักท่องเที่ยวในชั้นต่างๆ สำหรับการรักษาความสะอาดและการจัดการขยะทางอุทยานได้มีนโยบายการป้องกันขยะที่จะเกิดขึ้น โดยมีการตรวจสอบของนักท่องเที่ยวก่อนเดินทางไปน้ำตกชั้นที่ 3 เพื่อป้องกันไม่ให้มีการทิ้งขยะในชั้นน้ำตกแต่ละชั้น นอกจากนี้ยังเตรียมเจ้าหน้าที่ในการดูแลรักษาความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยวที่เล่นน้ำตกในแต่ละชั้นพร้อมทั้งเตรียมอุปกรณ์ช่วยเหลือในเวลาที่เกิดอุบัติเหตุ นอกจากนี้คนในชุมชนและหน่วยงานที่อยู่บริเวณอุทยานมีการจัดทำกิจกรรมร่วมกัน อาทิ การทำกันไฟเพื่อป้องกันไฟไหม้ป่าและ

มีการจัดกิจกรรมในอุทยานในช่วงเทศกาลที่สำคัญ เป็นต้น แต่สิ่งหนึ่งที่ผู้ประกอบการนำเที่ยวผู้ประกอบการโรงแรมหรือร้านอาหาร คนในชุมชน มีความกังวลว่าค่าธรรมเนียมในการเข้าอุทยานที่มีการปรับสูงขึ้นจะส่งผลกระทบต่อจำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวลดน้อยลงและส่งผลกระทบต่อร้านค้า ร้านอาหาร โรงแรมและที่พักโดยรวม

แนวทางพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการการท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเอราวัณ จังหวัดกาญจนบุรีโดยการมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชนและชุมชน จากการดำเนินการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method) ประกอบด้วยการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ทำให้ได้แนวทางพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการการท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเอราวัณ จังหวัดกาญจนบุรี ดังนี้

1. การบริหารจัดการดูแลความเรียบร้อยและความปลอดภัยในพื้นที่อุทยานแห่งชาติเอราวัณ จังหวัดกาญจนบุรี จากข้อมูลที่ได้จะเห็นได้ว่าเจ้าหน้าที่อุทยานในแต่ละชั้นมีการดูแลและรักษาความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในอุทยานและพร้อมให้บริการในการปฐมพยาบาลเมื่อยามเจ็บป่วยอย่างทันท่วงที แต่ทั้งนี้นักท่องเที่ยวอยากให้เจ้าหน้าที่ทำหน้าที่ในการเดินตรวจตราเพื่อความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยว นอกจากนี้ควรเพิ่มป้ายเตือนอันตรายให้กับนักท่องเที่ยวในหลายภาษา นอกเหนือจากภาษาไทย อังกฤษและรัสเซีย เพื่อที่นักท่องเที่ยวจะได้ระวังอันตรายที่จะเกิดขึ้น

2. การบริหารจัดการการดูแลพื้นที่น้ำตกเป็นสิ่งสำคัญที่มองข้ามไม่ได้เลยเนื่องจากสาเหตุที่ทำให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวที่อุทยาน เนื่องจากอุทยานแห่งชาติเอราวัณมีลักษณะเอกลักษณ์เฉพาะตัวเนื่องจากมีปลาพลวงที่ว่ายน้ำและไม่กลัวนักท่องเที่ยวที่ลงเล่นน้ำ แต่ในปัจจุบันปลาพลวงที่ว่ายน้ำมีขนาดใหญ่ทำให้นักท่องเที่ยวบางคนกลัวตัวอันตรายที่จะกับลูกหลานของนักท่องเที่ยว ดังนั้นเจ้าหน้าที่ที่ดูแลอุทยานควรดูแลและนำปลาพลวงที่มีขนาดใหญ่ไปปล่อยไว้ที่เขื่อนที่อยู่บริเวณใกล้กับอุทยานเพื่อความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว

3. การบริหารจัดการความแออัดที่เกิดขึ้นเนื่องจากนักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะในช่วงฤดูกาลท่องเที่ยว ควรมีการกระจายนักท่องเที่ยวในชั้นต่างๆ เพื่อไม่ให้เกิดความแออัดในพื้นที่ในชั้นที่หนึ่ง เนื่องจากอุทยานแห่งชาติเอราวัณมีพื้นที่ในการพักผ่อนของนักท่องเที่ยวจำนวนจำกัด ดังนั้นอุทยานแห่งชาติเอราวัณควรมีการพัฒนาเส้นทางธรรมชาติเพื่อเป็นการดึงดูดนักท่องเที่ยวบางกลุ่มในการหมุนเวียนที่นั่งพักให้กับนักท่องเที่ยวคนอื่น ๆ

4. การบริหารจัดการการดูแลทางด้านของห้องน้ำ เป็นสิ่งที่นักท่องเที่ยวมีความต้องการที่จะให้ทางอุทยานมีการดูแลเป็นอย่างมาก เนื่องจากห้องน้ำที่ทางอุทยานได้เตรียมไว้ไม่เพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว ดังนั้นการพัฒนาควรมีการเตรียมเจ้าหน้าที่รักษาความสะอาดในการดูแลห้องน้ำโดยเฉพาะในช่วงฤดูกาลท่องเที่ยวที่มีนักท่องเที่ยวเข้าไปท่องเที่ยวเป็นจำนวนมากหรือจะใช้ป้ายในการณรงค์ให้นักท่องเที่ยวช่วยในการรักษาความสะอาดของห้องน้ำ

5. การบริหารจัดการทางด้านของข่าวสารทางอุทยานแห่งชาติเอราวัณควรให้ความสำคัญกับการบริหารข้อมูลให้กับนักท่องเที่ยวรับทราบโดยผ่านสื่อประเภทต่างๆ อย่างต่อเนื่องเพื่อลดปัญหาในข้อนี้

6. การบริหารจัดการทางด้านศูนย์บริการนักท่องเที่ยว สาเหตุที่ต้องมีการพัฒนาเนื่องจาก ศูนย์บริการเป็นแหล่งแรกที่นักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเอราวัณจะต้องมา ขอข้อมูลและความรู้ก่อนเดินทางเข้าอุทยานอีกทั้งยังเป็นแหล่งในการจำหน่ายสินค้าที่ระลึก ทำให้ใน บางครั้งเจ้าหน้าที่ไม่สามารถมาให้บริการนักท่องเที่ยวได้ ดังนั้น ควรมีการเพิ่มจำนวนเจ้าหน้าที่ในการ ให้บริการที่เพียงพอต่อการให้บริการนักท่องเที่ยวโดยเฉพาะในช่วงของฤดูกาลท่องเที่ยวหรือวันหยุด โดยให้บุตรหลานของเจ้าหน้าที่หรือบุตรหลานของคนในชุมชนเข้ามาช่วยดูแลนักท่องเที่ยวอีกทั้งยัง เป็นการเพิ่มรายได้อีกด้วย

อภิปรายผล

ในการอภิปรายผลการวิจัย คณะผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการแจกแบบสอบถาม (Questionnaire) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In - depth Interview) มาสนับสนุนในการอภิปราย ผลการวิจัยอีกทั้งนำแนวคิดของนักวิชาการและงานวิจัยต่างๆ มาสนับสนุนข้อมูลการวิจัย การอภิปรายผลการวิจัยมีดังต่อไปนี้

ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวเกี่ยวกับพฤติกรรมที่เดินทางมาท่องเที่ยวอุทยาน แห่งชาติเอราวัณ พบว่า เดินทางมาเพื่อเล่นน้ำตกทำให้เกิดความแออัดของพื้นที่ที่เกิดขึ้นเนื่องจาก นักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะในช่วงฤดูกาลท่องเที่ยว ซึ่งผลจากการวิจัยเชิง ปริมาณ พบว่า พฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเอราวัณ จังหวัดกาญจนบุรี ด้านกิจกรรมระหว่างการท่องเที่ยวอุทยาน มาเพื่อเล่นน้ำตก มาเป็นอันดับ 1 ระดับความคิดเห็นมาก ซึ่งควรมีการกระจายนักท่องเที่ยวในชั้นต่างๆ เพื่อไม่ให้เกิดความแออัดในพื้นที่ใดในพื้นที่หนึ่งเป็นไป ในทิศทางเดียวกับการศึกษาของกรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช (2557) ที่กล่าวว่า ชีตความสามารถสูงสุดทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกของพื้นที่ที่จะรองรับได้ของแต่ละแหล่ง ท่องเที่ยววัดเป็นจำนวนนักท่องเที่ยวที่พื้นที่จะรองรับได้ในช่วงเวลาเดียวกันเนื่องจากการประเมินขีด ความความสามารถของพื้นที่เล่นน้ำบริเวณน้ำตกเอราวัณ พบว่า สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้ 2,464 คน/วัน ดังนั้น จึงสามารถสรุปได้ว่าในช่วงวันหยุดระดับการใช้ประโยชน์สูงสุดเฉลี่ยในปัจจุบัน ของพื้นที่เล่นน้ำบริเวณน้ำตกเอราวัณอยู่ในระดับที่เกินขีดความสามารถในการรองรับได้ของพื้นที่ (Over CC) นั่นคือ ระดับการท่องเที่ยวในปัจจุบันส่งผลกระทบต่อพื้นที่เล่นน้ำบริเวณน้ำตกเอราวัณ อย่างรุนแรง

สำหรับข้อมูลที่ได้จากการการสัมภาษณ์กลุ่มนักท่องเที่ยว พบว่า ด้านกิจกรรมระหว่าง การท่องเที่ยวอุทยานในการเดินทางตามเส้นทางศึกษาธรรมชาติและการส่องนก พบว่า นักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวยังมีจำนวนน้อยอยู่มากที่สนใจที่จะเดินทางศึกษาธรรมชาติและการส่องนก นอกจากนี้ ผลวิจัยเชิงปริมาณจากแบบสอบถาม พบว่า พฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว อุทยานแห่งชาติเอราวัณ จังหวัดกาญจนบุรี ด้านกิจกรรมระหว่างการท่องเที่ยวข้อการส่องนก มาเป็นอันดับสุดท้าย ระดับความคิดเห็นปานกลาง เป็นไปในทิศทางเดียวกับการศึกษาของกรม อุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช (2557) ที่กล่าวว่าจากการประเมิน พบว่า เส้นทางศึกษา ธรรมชาติเอราวัณ (ป่าไผ่) จะสามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้ทั้งสิ้น 270 คน/วัน และเมื่อสอบถาม

เจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติเอราวัณ พบว่า นักท่องเที่ยวที่เข้าไปเยี่ยมชมเส้นทางศึกษาธรรมชาติเอราวัณ (ป่าไผ่) นั้น มีจำนวนนักท่องเที่ยวเพียง 384 คน/ปีเฉลี่ย 2 คน/วัน เท่านั้น ซึ่งจัดว่าน้อยมากเมื่อทำการเปรียบเทียบกับขีดความสามารถในการรองรับได้ของพื้นที่ในปัจจุบัน

ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเอราวัณ จังหวัดกาญจนบุรี ด้านการเข้าถึงแหล่งพื้นที่ ในรายชื่อ พบว่า เส้นทางเดินได้รับการพัฒนาให้เดินทางได้อย่างสะดวก เป็นไปในทิศทางเดียวกับแนวคิดของ ดร.รชนี เอมพันธุ์ และเรณูภา รัชโน (2550, หน้า 2) ที่กล่าวว่า ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเป็นการบ่งชี้ขีดความสามารถและความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยว โดยประเมินที่ความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวในการรองรับกิจกรรมการท่องเที่ยวในด้านของสิ่งอำนวยความสะดวก สภาพการเข้าถึง สภาพแวดล้อม ข้อจำกัดในการรองรับนักท่องเที่ยวและความมีชื่อเสียงในปัจจุบัน

ด้านสภาพแวดล้อมต่างๆ สภาพแวดล้อมและทิวทัศน์ภายในอุทยานฯ มีความสวยงามมาเป็นอันดับแรก ระดับความคิดเห็นมากที่สุด เป็นไปในทิศทางเดียวกับแนวคิดของ ดร.รชนี เอมพันธุ์ และเรณูภา รัชโน (2550, หน้า 2) ที่กล่าวว่า ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเป็นการบ่งชี้ขีดความสามารถและความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยว โดยประเมินที่คุณค่าของแหล่งท่องเที่ยวหรือศักยภาพของตัวแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถดึงดูดใจและสร้างความประทับใจแก่นักท่องเที่ยว สำหรับข้อมีห้องน้ำสะอาดและสะดวกต่อการใช้บริการจากข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวห้องน้ำมีจำนวนไม่เพียงพอต่อความต้องการ อีกทั้งข้อมูลจากการวิจัยเชิงปริมาณในศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเอราวัณ จังหวัดกาญจนบุรี เรื่องห้องน้ำสะอาดและสะดวกต่อการใช้บริการ เป็นอันดับสุดท้าย เป็นไปในทิศทางเดียวกับการศึกษาของกรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช (2557) ที่กล่าวว่าจากการประเมิน พบว่า ขีดความสามารถในการรองรับได้ของห้องสุขาบริเวณน้ำตกเอราวัณ และบริเวณใกล้เคียง พบว่าจะสามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้ทั้งสิ้น 6,480 คน/วัน สำหรับห้องอาบน้ำและลานอาบน้ำกลางแจ้งแบบฝักบัวที่ทางอุทยานแห่งชาติได้จัดเตรียมไว้นั้นจะสามารถรองรับจำนวนนักท่องเที่ยวได้ทั้งสิ้น 1,404 คน/วัน ดังนั้นเมื่อเปรียบเทียบกับระดับการใช้ประโยชน์สูงสุดเฉลี่ยในปัจจุบันของนักท่องเที่ยว พบว่า ในช่วงวันหยุดซึ่งมีจำนวนนักท่องเที่ยวมากถึง 4,259 คน/วัน จะทำให้จำนวนห้องอาบน้ำไม่พอเพียงต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวที่มาเล่นน้ำตก

พฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว เหตุผลที่เดินทางมาท่องเที่ยวอุทยาน เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อ พบว่า ความสวยงามของทิวทัศน์และธรรมชาติเป็นไปในทิศทางเดียวกับแนวคิดของ บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2549, หน้า 111) ที่กล่าวว่า มูลเหตุจูงใจในการเดินทางไปท่องเที่ยว ประกอบไปด้วย ความต้องการผจญภัย เมื่อมีแหล่งท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นใหม่ ทำให้นักท่องเที่ยวสนใจที่อยากจะไปผจญภัยกับแหล่งท่องเที่ยวใหม่ ๆ เหล่านั้น นักท่องเที่ยวจะรู้สึกถึงความสนุกสนานหรือความประทับใจ ทำให้นักท่องเที่ยวได้รับคุณค่าในการเดินทางท่องเที่ยวหรือเป็นกำไรชีวิตในการท่องเที่ยว

การศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว จากเพื่อน ญาติ คนรู้จักและ ป้ายประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว เป็นไปในทิศทางเดียวกับแนวคิดของ บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548, หน้า 142) ได้ กล่าวว่า ที่กล่าวว่า ความต้องการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวแต่ละคน เมื่อนักท่องเที่ยวได้รับทราบข้อมูลทางการท่องเที่ยวก็จะก่อให้เกิดความต้องการท่องเที่ยวขึ้นภายในจิตใจของนักท่องเที่ยวเพื่อเปลี่ยนบรรยากาศให้ได้เห็นสิ่งใหม่ ๆ เพื่อเพิ่มประสบการณ์

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย

จากการดำเนินการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method) ประกอบด้วย วิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ทำให้ได้ข้อเสนอแนะทางพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการการท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเอราวัณ จังหวัดกาญจนบุรี โดยการมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชนและชุมชน คณะผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะงานวิจัย ดังต่อไปนี้

ด้านการบริหารการอุทยานแห่งชาติเอราวัณ จังหวัดกาญจนบุรี เจ้าหน้าที่ของอุทยานแห่งชาติเอราวัณ จะต้องดูแลพื้นที่ที่รับผิดชอบให้พื้นที่มีภูมิทัศน์ที่สวยงามดึงดูดนักท่องเที่ยว ที่พักควรจัดให้มีเพียงพอกับจำนวนนักท่องเที่ยวและควบคุมดูแลให้ได้มาตรฐาน อาหารและเครื่องดื่ม ควบคุมดูแลความสะอาดคุณภาพ ราคา บริการ ความปลอดภัยในเขตพื้นที่การคมนาคมขนส่ง ควรปรับปรุงให้สอดคล้องกับจำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยว

ด้านนโยบายส่งเสริมสนับสนุนให้ทั้งภาครัฐ เอกชนและประชาชนมีบทบาทในการจัดการท่องเที่ยวหรือมีส่วนร่วมมากขึ้น และเพิ่มการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาถึงพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวส่งผลต่อการดูแลอุทยานแห่งชาติเอราวัณ จังหวัดกาญจนบุรี
2. ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเอราวัณ จังหวัดกาญจนบุรี
3. ศึกษาผลกระทบของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเอราวัณ จังหวัดกาญจนบุรี
4. ศึกษาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติอื่นๆ แบบเปรียบเทียบ